

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Bakanlık Müfettişliği

ARAŞTIRMA RAPORU

Tarihi : 26/06/2018

Sayısı : CÖ.37/18-01

Ekleri : (3) sıra no.da (92) parçadır.

Celal ÖNAL
Başmüfettiş

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA
(Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı)

1. GİRİŞ

Müsteşarlık Makamı'nın 20/03/2018 tarihli Derkenar Oluru, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın 21/03/2018 tarihli ve 5092 sayılı Görev Emirleri ile Araştırma görevi Müfettişliğimize verilmiştir (Ek:1,2).

2. KONU

Müsteşarlık Makamı'nın 20/03/2018 tarihli Derkenar Olurlarına konu Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün görüş talebi içeren 16/03/2018 tarihli 47414 sayılı yazılarında yeralan, siber saldırılara karşı güvenlik için Bakanlığımız e-posta sistemi üzerinde e-posta günlüğü özelliğinin aktif hale getirilip, bütün kullanıcılara gelen ve giden e-postaların belli bir süre e-posta günlüğü üzerinden arşivlenmesi işleminin hukuka uygun olup olmadığı hususunda, araştırma yapılması bu raporun konusunu oluşturmaktadır.

3. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Müsteşarlık Makamınının 20/03/2018 tarihli Derkenar Olurlarına konu Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına hitaplı 16/03/2018 tarihli 47414 sayılı yazılarında “ ... Bilgi Teknolojilerinin iş ve gündelik yaşamda kullanımının artması ile birlikte son zamanlarda muhtelif kamu kurum kuruluşlarına ve kritik altyapıya sahip özel işletmelere yönelik siber saldırılarda artış olduğu ilgili kurumlar tarafından Bakanlığımıza bildirilmektedir. Söz konusu siber saldırılar çoğunlukla e-posta hesapları üzerinden hedef şahısların şifreleri, banka hesap numaraları, kredi kartı, özel ve kurumsal bilgileri elde edilmekte, sistemlere zararlı yazılım yüklemek suretiyle kişilere, kurum ağı yada sisteme zarar verebilmektedir.

Bakanlığımız e-posta sistemi (*@csb.gov.tr) üzerinde kullanıcı açma-kapama ve kurumsal e-posta gidiş geliş trafiği ile ilgili her şey gün içerisinde sistemlerde yoğunluk yaşanmaması için mesai sonrası günlük yedekleri alınmaktadır. Gün içerisinde gelen giden posta akışı içerisinde kullanıcılar herhangi bir şekilde e-postalarını sildikleri takdirde silinen e-postalara erişim söz konusu olamamaktadır. Bu kapsamda yasal bir talep doğrultusunda içeriden veya dışarıdan e-posta yoluyla yapılan siber saldırıların tespiti ve analizi için kurumsal e-postaların “journal e-mail (e-posta günlüğünde) arşivlenmesi gerekmektedir. Kurumsal e-postaların anlık yedeklenmesini yapabilmek için kurumsal e-posta sistemimizde bulunan “e-posta günlüğü” özelliğinin aktif hale getirilmesi gerekmektedir. Bu konuyla ilgili Hukuk Müşavirliğinin görüşü ekte yer almaktadır.

Genel Müdürlüğümüz tarafından BGYS dokümanlarına uygun olarak muhafaza edilecek kurumsal e-postalar yalnızca adli vaka oluşması ve yetkili makamlarca talep edilmesi halinde ilgili

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... **Bakanlık Müfettişliği**

mercilere gizlilik çerçevesinde ulaştırılmak üzere e-postaların e-posta günlüğü (Journal) özelliğinin açılması gerektiği değerlendirilmekte olup, sistem üzerinde anılan özelliğin aktif hale getirilmesi işleminin uygun olup olmayacağına dair Başkanlığınızın görüşünün bildirilmesi...” denilmiştir (Ek:1/1-2).

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün 16/03/2018 tarihli 47414 sayılı yazıları eki Hukuk Müşavirliğinin 12/03/2018 tarihli 44427 sayılı yazısında;

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünce Bakanlığımız e-posta sistemi üzerinde journal e-mail (e-posta günlüğü) özelliğinin aktif hale getirilip, bütün kullanıcılara gelen ve giden e-postaların belli bir süre “journal e-mail” üzerinden arşivlenmesi işleminin hukuka uygun olup olmadığı hususunda 01/11/2017 tarihli ve 14279 sayılı yazılar ile görüş sorulduğu, 27/12/2017 tarihli 28264 sayılı yazıda “ Netice olarak Bakanlığımız personelinin kullandığı e-postalar kurumsal e posta olsa da haberleşmenin gizliliği esastır ve özel hayatın gizliliği ilkeleri kapsamında bulunduğu, sözkonusu uygulamanın sınırlarını usul ve esaslarını gösteren yasal bir dayanağın bulunmadığı, arşivlenen e –postaların da ileride başka bir şekilde kullanılmayacağına dair bir güvencenin mevcut olmadığı gözönüne alındığında yapılması düşünülen uygulamanın hukuka uygun olmayacağı yönünde açık görüş verildiği, 06/03/2018 tarihli 18851 sayılı yazıyla aynı konuda yeniden görüş talep edildiği belirtilerek, evvelce verilen hukuki görüşte değişikliği veya ilaveyi gerektiren bir husus bulunmadığı, kurumsal e postaların journal e-mailinde (e-posta günlüğü) arşivlenmesi hususunun Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün takdirine bağlı olduğu hususları dile getirilmiştir...” denilmiştir (Ek:1/3).

Araştırma konusu, kurumsal e-posta kullanımına yönelik kayıtların arşivlenmesini, doğrudan düzenleyen bir yasa veya genel bir düzenleyici işlemin bulunmaması, e-posta kullanımının niteliği itibariyle anayasamızda düzenlenerek güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden olan Özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü kapsamında bulunması ve bu konudaki hak ihlallerinin en üst yargı organı olarak Anayasal Yargının yetki alanında olması sebepleriyle, incelemelerimiz Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar esas alınarak yapılabilmektedir.

Müfettişliğimizce Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurulara ilişkin kararları üzerinde yapılan incelemelerde araştırma konusu ile örtüşen; Kurumsal e-posta kullanımına yönelik denetlemeler sonrasında e-posta kullanımındaki uygunsuzluklar gerekçe gösterilerek tesis edilen idari işlemlerle subaylık veya astsubaylık sözleşmelerinin yenilenmemesi sonucunda, özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün ihlal edildiği iddialarının incelendiği, Bülent Polat (B. No: 2013/7666) Tefvik Türkmen (B. No: 2013/9704), Hüseyin Yelkenci (B. No: 2013/9706), Hakan Erdoğan (B. No: 2013/9481) isimli şahıslara ait, dört kararın bulunduğu görülmüştür (Ek:3/).

Bülent POLAT başvurusuna ilişkin kararın 10/12/2015 tarihinde alındığı, sonraki tarihlerde verilen Tefvik Türkmen (Karar tarihi 03/03/2016), Hüseyin Yelkenci (Karar tarihi 10/03/2016) ve Hakan Erdoğan’a (Karar tarihi 24/03/2016) ilişkin kararlarda Bülent POLAT kararına atıfta bulunulduğu, kararların tamamında kurumsal e-posta kullanımının idare tarafından denetlenmesine ilişkin kanunilik ve meşru amaç değerlendirmelerinin aynı olduğu görülmüş olup, Müfettişliğimizce, Raporumuzda tekrara yer verilmemesi amacıyla konu hakkında alıntı ve değerlendirmeler Bülent POLAT kararı esas alınarak yapılmıştır.

Bülent POLAT’a ilişkin Anayasa Mahkemesi kararının değerlendirme bölümünde;

“...i. Müdahalenin Varlığı

67. Somut olayda başvuruçunun Hava Kuvvetleri Komutanlığı sistemine bağlı resmî e-posta adresine gelen ve bu hesaptan gönderilen e-postaların E-posta Denetim Birimi tarafından denetlendiği, subay sözleşmesinin yenilenmemesi işlemi tesis edilirken idarenin söz konusu e-posta içeriklerini de dikkate aldığı, başvuruçunun bu işleme karşı açtığı davayı reddeden AYİM Birinci Dairesinin 28/5/2013 tarihli kararının gerekçesinde anılan e-posta içeriklerinin değerlendirildiği anlaşılmıştır. Bu durumda başvuruçunun iş yerinde aldığı ve gönderdiği e-postaların toplanması, saklanması, bu iletilerin içeriklerinin başvuruçunun hakkında tesis edilen idari işleme (sözleşmesinin yenilenmemesi) dayanak alınması suretiyle özel hayatın gizliliği hakkına ve haberleşme özgürlüğüne müdahalede bulunulduğu sonucuna varılmıştır...” şeklinde tespit yapıldıktan sonra (Ek:3/10),

Özel hayatın gizliliği hakkı ile haberleşme hürriyetine yapılan bu müdahaleyle ihlal oluşup oluşmadığı, Kanunilik, Meşru Amaç ve Demokratik Bir Toplumda Gerekli Olma ve Ölçülülük alt başlıklarında irdelenmiştir (Ek:3/10-15).

Kanunilik Alt Başlığı içerisinde “...75. Anayasa'nın 22. ve 13. maddeleri haberleşme hürriyetine getirilecek sınırlamaların kanunla yapılması gerektiğini hüküm altına almaktadır. AİHM; yasada öngörülen koşulları, bir diğer ifadeyle hukukiliği geniş yorumlayarak istikrar kazanmış yargı kararlarına dayanan içtihat yoluyla geliştirilmiş ilkelerin de hukukilik şartını karşılayabildiğini kabul ederken (*Malone/İngiltere*, B. No: 8691/79, 2/8/1984, §§ 66-68) Anayasa, tüm sınırlandırmaların mutlak manada kanunla yapılacağını öngörerek Sözleşme'den daha geniş bir koruma sağlamaktadır (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 31).

...78. Öte yandan Anayasa Mahkemesi, Anayasa'da temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması gibi münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, kanunun temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerektiğini ve Anayasa koyucunun açıkça kanunla düzenlemesini öngördüğü konularda, yasama organının temel kurallarını saptadıktan sonra uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakmasının yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamayacağını kabul etmiştir (AYM, E.2014/133, K.2014/165, 30/10/2014). Bu bağlamda temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına yönelik kanuni düzenlemelerde, kanun koyucu tarafından temel esaslar, ilkeler ve çerçeve belirlendikten sonra diğer ayrıntıların düzenleyici işlemler ile belirlenebileceği kabul edilmiştir (*Mehmet Koray Eryaşa*, § 63).

...81. Hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin ön koşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir. Bu bakımdan kanunun metni; bireylerin gerektiğinde hukuki yardım almak suretiyle hangi somut eylem ve olguya, hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmış olmalıdır. Dolayısıyla uygulanması

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

öncesinde kanunun, muhtemel etki ve sonuçlarının yeterli derecede öngörülebilir olması gereklidir (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013).

82. "Belirlielik" ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil, daha geniş anlamda hukuki belirliliği ifade etmektedir. Erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olma gibi niteliksel gereklilikleri karşılama koşuluyla yasalar, mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Asıl olan, muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığıdır (AYM, E.2009/9, K.2011/103, 16/6/2011).

83. Yukarıda belirtilen ilkeler çerçevesinde somut olay değerlendirilerek başvurucuya ait kurumsal e-posta hesabının ve içeriklerinin denetlenerek elde edilen bilgiler çerçevesinde sözleşmesinin yenilenmemesi yönündeki müdahalenin kanuni dayanaklarının ortaya konulması gerekmektedir.

84. Anayasa Mahkemesinin ara kararıyla Hava Kuvvetleri Komutanlığından, TSK personelinin e-postalarının denetlenmesine izin veren yasal mevzuatı bildirmesi istenmiştir. Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından, resmî e-posta adresine gelen ve bu hesaptan gönderilen e-postaların E-posta Denetim Birimi tarafından denetlenmesinin dayanağını, 2937 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendi, 1324 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi, Genelkurmay Başkanlığının 27/2/2006 tarihli ve 6406668 sayılı emri, Hava Kuvvetleri Komutanlığının 22/3/2006 tarihli ve 48960 sayılı emri ve 14/5/2007 tarihli Genelkurmay Başkanlığı MY 411-7 TSK-Net E-posta Sistemi Yönergesi'nin oluşturduğu bildirilmiştir.

85. 2937 sayılı Kanun'un 5. maddesinde bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının devlet istihbaratına ilişkin görevleri sayılmış, birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendinde ise "*istihbarata karşı koymak*" bu görevler arasında gösterilmiştir.

86. 1324 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde ise Genelkurmay Başkanının; istihbarat, harekât, teşkilat, eğitim, öğrenim ve lojistik hizmetlerinin uygulanmasını; Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ve Genelkurmay Başkanlığına bağlı kuruluşları aracılığıyla sağlayacağı düzenlenmiştir.

87. Anılan hükümlerin, TSK personelinin e-postalarının istihbarata ve istihbarata karşı koyma hassasiyeti çerçevesinde denetleneceğini açıkça düzenlemediği görülmekle birlikte istihbarata karşı koymanın kamu kurum ve kuruluşlarının görevi olarak belirlendiği ve Genelkurmay Başkanının, istihbarat hizmetini Kuvvet Komutanlıkları ve bağlı kuruluşları aracılığıyla yürüteceği belirtilmekle bu konuda yetkilendirildiği anlaşılmaktadır. Anılan kanuni düzenlemeler çerçevesinde Genelkurmay Başkanına verilen yetkinin, istihbarat hizmetinin yürütülmesi kapsamında düzenleyici işlemler yapmayı da içerdiği açıktır. Soyut şekilde düzenlenmesi nedeniyle her ihtimale çözüm getiremeyecek olan yasal mevzuatın gereken temel hakları koruma seviyesinin büyük ölçüde ilgili metnin düzenlediği alan ve içeriğiyle birlikte muhataplarının niteliği ve sayısı ile yakından bağlantılı olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle kuralın karmaşık olması ya da belirli ölçülerde soyutluk içermesi tek başına hukuken öngörülebilirlik ilkesine aykırı görülemez. (*Halime Sare Aysal* [GK], B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 61).

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

88. Bu kapsamda ilgili kanuni düzenlemenin, söz konusu sınırlamaya ilişkin temel çerçeveyi ortaya koymakla birlikte özellikle uygulama koşulları ve prosedürel ayrıntıları düzenleyici işlemlere bırakması mümkündür. Ancak bu ihtimalde de söz konusu düzenleyici işlemin yine muhataplarınca ulaşılabilir olması ve içeriği hakkında ilgilileri yeterince aydınlatacak nitelik ve açıklıkta olması gerekmektedir (*Halime Sare Aysal*, § 62).

89. Buna göre Genelkurmay Başkanlığı tarafından anılan Kanun hükümlerinin verdiği yetki çerçevesinde çıkarılan ve askerî personelin görev bilgisayarları üzerinden gönderdikleri e-postalarının denetleneceğine dair hükümler içeren düzenleyici işlemlerin, muhataplarınca ulaşılabilir olması ve içeriği hakkında ilgilileri yeterince aydınlatacak nitelik ve açıklıkta olması koşullarını sağlayıp sağlamadığı hususunun irdelenmesi gerekmektedir.

90. Anılan kanuni düzenlemelerin verdiği yetki doğrultusunda çıkarılan Genelkurmay Başkanlığının 27/2/2006 tarihli ve 6406668 sayılı emri, E-posta Denetim Birimlerinin kurulmasını öngören ilk düzenleyici idari işlemdir. Bu emirde karargâhlarda yürütülen faaliyetlerin eş güdümü, bilgi arzı, emirlerin tebliği, göreve yönelik bilgi alış veriş de dâhil olmak üzere görevin etkinliğini artıracak bilgilendirmeye TSK personeli arasında sosyal etkinliklere olanak sağlayacak yeni yıl, bayram kutlamaları ve benzeri mesajların gönderilmesi maksadıyla TSK-Net E-posta Sistemi tesis edildiği, e-postaların hizmete/göreve ilişkin olup olmama, istihbarata ve istihbarata karşı koyma yönlerinden incelenmesi amacıyla istihbarat başkanlıkları bünyesinde E-Posta Denetim Birimleri kurulacağı, e-posta kullanım yetkisi verilmiş personele yasaklar ve müeyyidelerin imza karşılığında tebliğ edileceği düzenlenmiştir.

91. Bu emrin yerine getirilmesi için Hava Kuvvetleri Komutanlığının 22/3/2006 tarihli ve 48960 sayılı emri yayımlanmıştır. Anılan emirde, E-posta Denetim Birimi tarafından e-postaların, hizmete/göreve ilişkin olup olmama, istihbarata ve istihbarata karşı koyma yönlerinden inceleneceği, bu emrin tüm personele imza karşılığı tebliğ edileceği ve tebliğ nüshalarının personelin birlik şahsi dosyasında muhafaza edileceği bildirilmiştir.

92. Anılan emirlerde yer alan hususlar özel bir yönerge hâline getirilmiş ve 14/5/2007 tarihli Genelkurmay Başkanlığı MY 411-7 TSK-NET E-posta Sistemi Yönergesi (Yönerge) oluşturulmuştur. Bu Yönerge'yle sistemin görev dışı kullanımı, toplumsal ahlaka uygun olmayan resim, ses, görüntülü ve yazılı dosyaların gönderilmesi yasaklanmış; e-posta sistemini amacı dışında kullanan personel hakkında eylemi ayrı bir suç teşkil etmese dahi yasal işlem yapılacağı düzenlenmiştir.

93. Anılan Yönerge'nin dördüncü bölümünün 5. maddesinde, E-posta Denetim Biriminin e-postaları, hazırlayacakları aylık ve yıllık denetim planları kapsamında veya habersiz olarak göreve/hizmete yönelik olup olmama, istihbarata ve istihbarata karşı koyma yönlerinden kullanıcı bilgisi dâhilinde veya kullanıcıdan habersiz olarak denetleyeceği düzenlenmiştir.

94. Söz konusu düzenlemelerde personelin elektronik imza ve şifreleme suretiyle ileti oluşturabileceği, bu iletilerin sadece ilgilisi tarafından okunabileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla E-posta Denetim Biriminin elektronik imza ve şifreleme usulüyle oluşturulmuş e-postaların içeriğini göremeyeceği anlaşılmıştır. Hava Kuvvetleri Komutanlığının 24/7/2015 tarihli yazısında bu husus teyit edilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

95. Anayasa Mahkemesinin 25/6/2015 tarihli ara kararına verilen 24/7/2015 tarihli cevaba göre söz konusu emirler ve Yönerge, Resmî Gazete'de yayımlanmamış olmakla birlikte e-postaların denetleneceği düzenlemesini de içeren Yönerge'nin, TSK personelinin görev bilgisayarları aracılığıyla ulaşabileceği intranet ortamında 14/5/2007 tarihinde yayımlanarak personele ilan tebliğ edildiği, TSK-NET kullanıcısı olan başvurunun anılan Yönerge'ye her zaman ulaşma imkânının bulunduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bilgisayarlarda oyun programı, göreve yönelik olmayan uygunsuz yazı, resim, video, müzik ve sunum gibi dosyalar bulundurulmayacağı, intranet üzerinden e-posta gönderilirken evrak güvenliği prensiplerine uyulması gerektiği hususlarını içeren "*Bilgi Sistem Kullanıcılarının Uyacağı Kurallar*" başlıklı yazının başvuruca 29/12/2009 tarihinde tebliğ edildiği, TSK-NET E-posta Sisteminin Kullanımı konulu emrin ise 30/7/2010 tarihinde başvuruca tebliğ edildiği ve bunların başvurunun özlük dosyasında muhafaza edildiği anlaşılmıştır.

96. Buna göre anılan Yönerge'nin, askerî personelin resmî e-posta hesabından gönderilen iletilerin denetlenebileceğine ilişkin yeterli açıklıkta hükümler içerdiği anlaşılmıştır. Söz konusu hükümlerin, gerek TSK personelinin görev bilgisayarları aracılığıyla ulaşabileceği intranet ortamında 14/5/2007 tarihinde yayımlanarak personele ilan tebliğ edildiği gerekse başvuruca imza karşılığı duyurulduğu dikkate alınarak başvuruca açısından yeterli derecede ulaşılabilir ve öngörülebilir olduğu kanaatine varılmıştır. Bu durumda söz konusu düzenlemelerin "kanunilik" ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

97. Başvurunun subay sözleşmesinin yenilenmemesi işleminin ise, 4678 sayılı Kanun'un 6. ve 12. maddeleri ile Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönetmeliği'nin 14. maddesi temelinde yürütüldüğü görülmüştür.

98. Bu kapsamda somut olayda başvurunun özel hayatın gizliliği hakkı ve haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmıştır..."(Ek:3/10-13) şeklinde,

Meşru Amaç Alt Başlığı içerisinde

"...99. Somut olayda, başvurunun resmî e-posta adresi üzerinden gönderdiği iletilerin denetlenmesiyle elde edilen e-posta içeriklerinin sözleşmesinin yenilenmemesi işlemine dayanak alınması suretiyle haberleşme hürriyeti ve özel hayatın gizliliği hakkına müdahale oluşmuştur. Görüleceği üzere anılan müdahale, hem Anayasa'nın 22. maddesinde öngörülen haberleşme hürriyeti hem de 20. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliği hakkının kapsamı içinde kalmaktadır.

100. Haberleşme özgürlüğüne yapılan müdahalenin meşru kabul edilebilmesi için bu müdahalenin, Anayasa'nın 22. maddesinin ikinci fıkrasında sayılmış olan millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden bir veya birkaçına dayanması gerekir.

101. 2937 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendi ve 1324 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca istihbarata karşı koyma, kamu kurum ve kuruluşlarının görevi olarak belirlenmiş; Genelkurmay Başkanının istihbarat hizmetini Kuvvet Komutanlıkları ve bağlı kuruluşları aracılığıyla yürüteceği belirtilmiştir. Yönerge'de, TSK personelinin kurumsal e-posta hesaplarının denetim birimlerince e-postaların

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

göreve/hizmete yönelik olup olmama, istihbarata ve istihbarata karşı koyma çerçevesinde kullanıcı bilgisi dâhilinde veya kullanıcıdan habersiz olarak denetleneceği düzenlenmiştir.

102. Anılan Yönerge düzenlemelerinde E-posta Denetim Birimlerinin; gönderilen e-postaların göreve/hizmete yönelik olup olmadığının, gerekli şifreleme işleminin yapılıp yapılmadığının, gizlilik ihlali yapılıp yapılmadığının; video, görüntü dosyaları, ses dosyaları, virüs ve zararlı kod taşıyabilecek dosyalar bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla denetim yapacakları düzenlenmiştir. Buna göre TSK'nın personeline görev nedeniyle tahsis ettiği resmî e-posta adreslerinden yapılan haberleşme üzerindeki söz konusu denetlemenin bilgi güvenliği ve istihbarata karşı koyma amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

103. Bu kapsamda somut başvuruda, ülke güvenliğini sağlamak ve korumakla yükümlü askerî idarenin söz konusu müdahalesinin, askerî hizmetin yürütülmesine yönelik olarak kendi personeli arasında iletişimi sağladığı sistem üzerinden üretilen ve paylaşılan verilerin güvenliğinin sağlanmasını hedeflediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla söz konusu müdahalenin; bilgi güvenliği ve istihbarata karşı koyma kapsamında millî güvenliğin korunması amacını taşıdığı, bunun da Anayasa'nın 20. ve 22. maddeleri çerçevesinde meşru bir amaç olduğu sonucuna varılmıştır..." (Ek:3/10-14) şeklinde,

Demokratik Bir Toplumda Gerekli Olma ve ÖlçülülükAlt Başlığı içerisinde

"...104. Bireyin temel haklarına yapılan müdahale ile bu müdahaleyle güdülen meşru amaç arasında bir orantı bulunması zorunludur. Anayasa'nın 13. maddesinde, bu orantının değerlendirilmesi noktasında dikkate alınmak üzere demokratik toplumda gereklilik, hakkın özü ve ölçülülük unsurlarına riayet edilmesi şeklinde üç ayrı güvence ölçütüne daha yer verilmiştir (*Marcus Frank Cerny* [GK], B. No: 2013/5126, 2/7/2015, § 70)..."

107. Belirtilen ölçütlere riayetle bir sınırlandırma yapılıp yapılmadığının tespiti için müdahale teşkil eden önlemin temelini oluşturan meşru amaç karşısında, bireye düşen fedakârlığın ağırlığının göz önünde bulundurulması ve gözetilen genel yararın gerekleri ile bireyin temel hakkının korunması arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının belirlenmesi zorunludur. Anayasa'nın 13. maddesi vasıtasıyla Anayasa'da yer alan tüm temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hususunda geçerli olan bu denge, özel hayatın gizliliği hakkı ile haberleşme hürriyetinin sınırlandırılmasında da göz önünde bulundurulmalıdır. (*Marcus Frank Cerny*, § 73).

108. Kamusal makamların bir hakkın sınırlandırılması sürecinde iki ayrı aşamada takdir yetkisi bulunmaktadır. Bunlardan ilki, sınırlama ölçütünün seçimidir. İkincisi ise ilgili sınırlama ölçütü çerçevesinde izlenen meşru amacı gerçekleştirmek üzere yapılan sınırlamanın gerekliliğidir. Ancak kamusal makamlara tanınan bu takdir yetkisi sınırsız olmayıp ihlal iddiasına konu önlemin anayasal temel hak ve özgürlüklerle bağdaşır olması yani müdahaleyi meşrulaştırmak üzere kullanılan argümanların elverişli, zorunlu ve orantılı olması gerekir (*Marcus Frank Cerny*, § 72).

109. Belirtilen takdir yetkisi, her bir olay özelinde ayrı bir kapsama sahiptir. Güvence altına alınan hakkın veya hukuksal yararın niteliği ve bunun birey bakımından önemi gibi unsurlara bağlı olarak bu yetkinin kapsamı daralmakta veya genişlemektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

110. Öte yandan personel rejimi gibi sıkı kural ve şartlara tabi bir alanda, kamu makamlarının faaliyetin niteliği ve sınırlamanın amacına göre değişen geniş bir takdir yetkisinin bulunması doğaldır. Bununla birlikte haberleşme hürriyeti ve özel hayatın gizliliği hakkı ile kamu hizmetinin yukarıda belirtilen temellere uygun yürütülmesini gözetmek konusundaki meşru menfaat arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının göz önünde bulundurulması zorunludur (*Marcus Frank Cerny, § 73*).

111. Kişinin kamu görevlisi olması, kendisine sağladığı birtakım ayrıcalıklar ve avantajların yanında bazı külfet ve sorumluluklara katlanmayı ve diğer kişilerin tabi olmadığı sınırlamalara tabi olmayı da gerektirmektedir. Kişi, kamu görevine kendi isteği ile girmekle bu statünün gerektirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı ve külfetlere katlanmayı kabul etmiş sayılmakta olup kamu hizmetinin kendine has özellikleri, bu avantaj ve sınırlamaları zorunlu kılmaktadır (*İhsan Asutay, B. No: 2012/606, 20/2/2014, § 38*).

112. AİHM kararlarında, kamu görevlilerinin iş yerlerindeki telefon görüşmelerinin, kendilerine tahsis edilen bilgisayarlar üzerinden yaptıkları e-posta haberleşmelerinin, internet kullanımlarının belirli ölçüde kontrolünün başlı başına Sözleşme'nin ihlaline sebebiyet vermeyeceği, iş yerinin olağan ve makul gereksinimleri ve meşru amaçlar dikkate alınarak bir değerlendirmede bulunmanın gerekli olduğu belirtilmiştir (*Copland/Birleşik Krallık, § 48*).

113. Somut olayda, başvuru Hava Kuvvetleri Komutanlığı sistemine bağlı resmî e-posta adresine gelen ve bu hesaptan gönderilen e-postaların E-posta Denetim Birimi tarafından denetlendiği anlaşılmıştır. Bu sistem, TSK'nın personeline görev kapsamında kullanılması için tahsis ettiği, dış dünyaya kapalı, sadece askerî personelin birbiriyle ve askerî hizmete ilişkin veri paylaşımına imkân veren sınırlı bir haberleşme sistemidir. Anılan sistemde personelin elektronik imza ve şifreleme suretiyle sadece ilgilileri tarafından okunabilecek dolayısıyla gizliliği korunan e-posta oluşturma imkânı da bulunduğu, bu tarz e-postaların içeriğinin E-posta Denetim Birimi tarafından okunamayacağı anlaşılmıştır. Olayda başvuru Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından denetlenen e-postalarının şifrelenmeden gönderilen iletiler olduğu tespit edilmiştir. İdarenin bu e-posta sisteminde üretilen verilerin güvenliğinin sağlanması, istihbarat zafiyeti yaratacak verilerin gönderilmesinin önlenmesi, gerekli şifreleme işleminin yapıp yapılmadığının, gizlilik ihlali olup olmadığının anlaşılabilmesi için yazışmaların denetlenmesine yönelik idari tedbirler alması millî güvenliğin korunması meşru amacı kapsamında kaçınılmazdır. İdare, askerî personelin resmî e-posta adreslerinden yaptıkları yazışmaların denetlenmesinin esaslarını ilgili mevzuatta yeterince açık bir şekilde düzenlemiş ve tüm personeline ilan edilmiştir. Bu kapsamda başvurucuya da tebligat yapılmıştır. Dolayısıyla başvuru Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından denetlenmesinin demokratik bir toplumda gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

114. Bunun yanı sıra Hava Kuvvetleri Komutanlığının 24/7/2015 tarihli yazısında belirtildiği üzere personele TSK-NET E-posta Sistemi'nde (intranet) şifrelenmek suretiyle içeriğinin gizliliği sağlanmış e-postalar oluşturma imkânının verildiği, intranet dışında ise haberleşmenin gizliliğinin korunduğu ayrı iletişim olanaklarının sağlandığı, örneğin çalışanların görev yerlerinde bulunan telefonlar veya belirlenen yerlerde özel cep telefonlarını kullanmak suretiyle iletişim kurabildikleri, ayrıca personele internet üzerinden iletişim kurma imkânı tanıyan ve haberleşmenin içeriğinin izlenmediği kişisel e-posta kullanımı imkânının da verildiği dikkate alındığında başvuru Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından denetlenmesinin demokratik bir toplumda gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

kurumsal e-posta adresinden yaptığı yazışmaların denetlenmesinin orantısız olduğundan da söz edilemez.

115. Öte yandan, başvuru Hava Kuvvetleri Komutanlığında subay olarak görev yapmış ve sözleşme süresi bittikten sonra sözleşmesi idarenin takdir yetkisine dayanılarak yenilenmemiştir. İdare bu takdir yetkisini somutlaştırırken sözleşmeli personel ihtiyaç durumunun yanı sıra başvuru e-posta içeriklerinde bulunan gayriahlaki nitelikte yazı, resim ve karikatürlerin paylaşılması sebeplerine dayanmıştır. Söz konusu yazışmaların ve resimlerin paylaşılması sırasında, başvuru görev unvanı ile de bağlantı kurulması, başvuru istihdam eden TSK tarafından kurum itibarını olumsuz yönde etkileyen bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Bu durumda çalıştığı askerî kurumun saygınlığını zedeleyen bir subayın sözleşmesinin yenilenmemesinin kurum tarafından itibarının tamiri ve bu tür fiillerin yeniden yapılmasının önlenmesi amacıyla sosyal bir ihtiyaç olarak görüldüğü anlaşılmıştır. TSK'nın millî güvenliğin sağlanması ve korunmasında üstlendiği görev dikkate alındığında askerî disiplinin sağlanması, TSK'da çalışmak isteyenlerin diğer kişilerin tabi olmadığı bazı sınırlamalara tabi olmalarını gerektirmektedir. Dolayısıyla TSK'nın istihdam etmek istediği personelde arayacağı nitelikler konusunda daha geniş bir takdir yetkisine sahip olduğuna kuşku yoktur.

116. Somut olayda başvuru dava konusu yaptığı işlemin sözleşmesinin feshi değil, sözleşmenin yenilenmemesi işlemi olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. İdare söz konusu resim ve yazıların paylaşımı nedeniyle başvuru sözleşmesini feshetme yoluna gitmemiştir. Ancak bu sözleşmenin süresinin bitiminden sonra idare, başvuru istihdam edip etmeme konusunda değerlendirme yaparken sicil, ödül, ceza yanında kurumsal e-posta hesaplarının denetim birimlerince e-postaların göreve/hizmete yönelik olup olmaması yönünden düzenlenen raporu da esas alarak sözleşmeyi yenilememe yönünde takdir kullanmıştır. Bu bakımdan askerî disiplinin gerekleri açısından daha sıkı kuralların geçerli olduğu bir statüde personel istihdam ederken TSK'nın takdir yetkisinin daha geniş olduğu dikkate alındığında başvuru yeniden istihdam edilmemesine yönelik işlemin demokratik toplumda gerekli ve orantılı olmadığı söylenemez...” şeklinde ifadelerle yer verilmiştir (Ek:14-15)

4. DEĞERLENDİRME

Araştırma konusu kurumsal e-posta sistemi üzerinden gönderilen ve alınan e-postaların belli bir süre arşivlenmesi işlemi doğrudan düzenleyen bir yasa veya genel bir düzenleyici işlemin bulunmaması, e-posta kullanımının niteliği itibariyle anayasamızda düzenlenerek güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden olan Özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü kapsamında bulunması ve bu konudaki hak ihlallerinin en üst yargı organı olarak Anayasal Yargının yetki alanında olması sebepleriyle, incelemelerimiz Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar esas alınarak yapılabilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurulara ilişkin kararlarına yönelik olarak Müfettişliğimizce yapılan araştırmalarda; kurumsal e-posta kullanımına yönelik denetimler sonucunda tesis edilen idari işlemlerle özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün ihlal edildiği, iddialarının incelendiği dört kararın bulunduğu görülmüş ve incelemelerimiz bu kararlar üzerinden yürütülmüştür.

Söz konusu kararlardan kronolojik olarak ilk sırada bulunanın Bülent POLAT isimli şahsın başvurusuna ilişkin olduğu, konuya ilişkin diğer üç kararda Bülent POLAT kararına atıfta

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

bulunulduğu, değerlendirmelerin de büyük ölçüde aynı şekilde yapıldığı anlaşılmış olup, Müfettişliğimizce Raporda tekrara yer verilmemesi amacıyla konu hakkında alıntı ve değerlendirmeler Bülent POLAT kararı üzerinden yapılmıştır.

Başvurucu Bülent POLAT, kurumsal e-posta yazışmaları dikkate alınarak subay sözleşmesinin yenilenmemesi işlemi nedeniyle özel hayatın gizliliği ve haberleşme hürriyetinin, ihlal edildiğini ileri sürerek Anayasa Mahkemesine başvurmuştur

Anayasa Mahkemesinin bu başvuruya ilişkin kararının değerlendirme bölümünde:

Öncelikle, Başvurucunun, iş yerinde aldığı ve gönderdiği e-postaların toplanması, saklanması, bu iletilerin içeriklerinin tesis edilen idari işleme (sözleşmesinin yenilenmemesi) dayanak alınması suretiyle, özel hayatın gizliliği hakkına ve haberleşme özgürlüğüne müdahalede bulunulduğu tespiti yapıldıktan sonra,

Yapılan bu müdahaleyle ihlal oluşup oluşmadığı, kararın sonraki bölümlerinde Kanunilik, Meşru Amaç, Demokratik Bir Toplumda Gerekli Olma ve Ölçülülük kapsamında irdelenmiş ve özetle:

Anayasa'nın 22. ve 13. maddelerinin haberleşme hürriyetine getirilecek sınırlamaların kanunla yapılması gerektiğini hüküm altına aldığı,

Hukuk devletinin ön koşullarından olan belirlilik ilkesinin erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olma gibi niteliksel gereklilikleri karşılama koşuluyla yasalar, mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile sağlanabileceği, asıl olanın muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığı olduğu,

Anayasa Mahkemesinin temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına yönelik kanuni düzenlemelerde, kanun koyucu tarafından temel esaslar, ilkeler ve çerçeve belirlendikten sonra diğer ayrıntıların düzenleyici işlemler ile belirlenebileceğini kabul ettiği, bu durumda düzenleyici işlemin muhataplarınca ulaşılabilir olması ve içeriği hakkında ilgilileri yeterince aydınlatacak nitelik ve açıklıkta olmasının gerektiği,

Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından, resmi e-posta adresine gelen ve gönderilen e-postaların E-posta Denetim Birimi tarafından denetlenmesinin dayanağını, 2937 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendi, 1324 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi, Genelkurmay Başkanlığının 27/2/2006 tarihli ve 6406668 sayılı emri, Hava Kuvvetleri Komutanlığının 22/3/2006 tarihli ve 48960 sayılı emri ve 14/5/2007 tarihli Genelkurmay Başkanlığı MY 411-7 TSK-Net E-posta Sistemi Yönergesi'nin oluşturduğu,

2937 sayılı Kanun'un 5. maddesinde bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının devlet istihbaratına ilişkin görevleri sayıldığı, anılan maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendinde ise "istihbarata karşı koymanın" bu görevler arasında gösterildiği,

1324 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde ise Genelkurmay Başkanının; istihbarat, harekât, teşkilat, eğitim, öğrenim ve lojistik hizmetlerinin uygulanmasını; Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ve Genelkurmay Başkanlığına bağlı kuruluşları aracılığıyla sağlayacağını düzenlediği,

Anılan hükümlerin, TSK personelinin e-postalarının istihbarata ve istihbarata karşı koyma hassasiyeti çerçevesinde denetleneceğini açıkça düzenlemediği görülmekle birlikte istihbarata karşı koymanın kamu kurum ve kuruluşlarının görevi olarak belirlendiği,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

Belirtilen kanuni düzenlemeler çerçevesinde Genelkurmay Başkanına verilen yetkinin, istihbarat hizmetinin yürütülmesi kapsamında düzenleyici işlemler yapmayı da içerdiğinin açık olduğu,

E-posta Denetim Birimlerinin kurulmasını öngören ilk düzenleyici işlemin Genelkurmay Başkanlığınca çıkarılan 27/2/2006 tarihli ve 6406668 sayılı emir olduğu, bu emirle TSK-Net E-posta Sistemi tesis edildiği, e-postaların hizmete/göreve ilişkin olup olmama, istihbarata ve istihbarata karşı koyma yönlerinden incelenmesi amacıyla istihbarat başkanlıkları bünyesinde E-Posta Denetim Birimleri kurulacağını, e-posta kullanım yetkisi verilmiş personele yasaklar ve müeyyidelerin imza karşılığında tebliğ edileceğinin düzenlendiği, Bu emrin yerine getirilmesi için Hava Kuvvetleri Komutanlığının 22/3/2006 tarihli ve 48960 sayılı emrinin yayımlandığı,

Anılan emirlerde yer alan hususların özel bir yönerge hâline getirilerek 14/5/2007 tarihli Genelkurmay Başkanlığı MY 411-7 TSK-NET E-posta Sistemi Yönergesi'nin oluşturulduğu, Bu Yönerge'yle sistemin görev dışı kullanımı, toplumsal ahlaka uygun olmayan resim, ses, görüntülü ve yazılı dosyaların gönderilmesinin yasaklandığı, e-posta sistemini amacı dışında kullanan personel hakkında eylemi ayrı bir suç teşkil etmese dahi yasal işlem yapılacağını, E-posta Denetim Biriminin e-postaları, göreve/hizmete yönelik olup olmama, istihbarata ve istihbarata karşı koyma yönlerinden kullanıcı bilgisi dâhilinde veya kullanıcıdan habersiz olarak denetleyeceğinin düzenlendiği, Yönerge'nin, askerî personelin resmî e-posta hesabından gönderilen iletilerin denetlenebileceğine ilişkin yeterli açıklıkta hükümler içerdiği,

Yönerge'nin, TSK personelinin görev bilgisayarları aracılığıyla ulaşabileceği intranet ortamında 14/5/2007 tarihinde yayımlanarak personele ilan edilmiş tebliğ edildiği, başvuru ortama anılan Yönerge'ye her zaman ulaşma imkânının bulunduğu, ayrıca bilgisayarlarda oyun programı, göreve yönelik olmayan uygunsuz yazı, resim, video, müzik ve sunum gibi dosyalar bulundurulmayacağı, intranet üzerinden e-posta gönderilirken evrak güvenliği prensiplerine uyulması gerektiği hususlarını içeren yazı ve emrin başvuru ortama tebliğ edilerek özlük dosyasında muhafaza edildiği,

Söz konusu hükümlerin, gerek TSK personelinin görev bilgisayarları aracılığıyla ulaşabileceği intranet ortamında 14/5/2007 tarihinde yayımlanarak personele ilan edilmiş tebliğ edildiği gerekse başvuruya imza karşılığı duyurulduğu dikkate alınarak başvuru açısından yeterli derecede ulaşılabilir ve öngörülebilir olduğu ve "kanunilik" ölçütünü karşıladığı, somut olayda başvuru ortama özel hayatın gizliliği hakkı ve haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu

Haberleşme özgürlüğüne yapılan müdahalenin meşru kabul edilebilmesi için bu müdahalenin, Anayasa'nın 22. maddesinin ikinci fıkrasında sayılmış olan millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden bir veya birkaçına dayanması gerektiği,

Yönerge düzenlemelerinde E-posta Denetim Birimlerinin; gönderilen e-postaların göreve/hizmete yönelik olup olmadığının, gerekli şifreleme işleminin yapılıp yapılmadığının, gizlilik ihlali yapılıp yapılmadığının; video, görüntü dosyaları, ses dosyaları, virüs ve zararlı kod taşıyabilecek dosyalar bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla denetim yapacaklarının düzenlendiği, söz konusu denetlemenin bilgi güvenliği ve istihbarata karşı koyma amacına yönelik olduğunun anlaşıldığı,

Dolayısıyla somut başvuruda söz konusu olan müdahalenin; bilgi güvenliği ve istihbarata karşı koyma kapsamında millî güvenliğin korunması amacını taşıdığı, bunun da Anayasa'nın 20. ve 22. maddeleri çerçevesinde meşru bir amaç olduğu,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

Kişinin kamu görevlisi olması, kendisine sağladığı birtakım ayrıcalıklar ve avantajların yanında bazı külfet ve sorumluluklara katlanmayı ve diğer kişilerin tabi olmadığı sınırlamalara tabi olmayı da gerektirmektedir. Kişi, kamu görevine kendi isteği ile girmekle bu statünün gerektirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı ve külfetlere katlanmayı kabul etmiş sayılmakta olup kamu hizmetinin kendine has özellikleri, bu avantaj ve sınırlamaları zorunlu kıldığı,

AIHM kararlarında, kamu görevlilerinin iş yerlerindeki telefon görüşmelerinin, kendilerine tahsis edilen bilgisayarlar üzerinden yaptıkları e-posta haberleşmelerinin, internet kullanımlarının belirli ölçüde kontrolünün başlı başına Sözleşme'nin ihlaline sebebiyet vermeyeceği, iş yerinin olağan ve makul gereksinimleri ve meşru amaçlar dikkate alınarak bir değerlendirilmede bulunmanın gerekli olduğunun belirtildiği,

Somut olayda, İdarenin e-posta sisteminde üretilen verilerin güvenliğinin sağlanması, istihbarat zafiyeti yaratacak verilerin gönderilmesinin önlenmesi, gerekli şifreleme işleminin yapılıp yapılmadığının, gizlilik ihlali olup olmadığının anlaşılabilmesi için yazışmaların denetlenmesine yönelik idari tedbirler almasının millî güvenliğin korunması meşru amacı kapsamında kaçınılmaz olduğu, İdare, askerî personelin resmî e-posta adreslerinden yaptıkları yazışmaların denetlenmesinin esaslarını ilgili mevzuatta yeterince açık bir şekilde düzenlediği ve tüm personeline ilan edilmiş, bu kapsamda başvurucuya da tebligat yapıldığı, Bu durumda başvurucunun kurumsal e-posta adresinden yaptığı yazışmaların denetlenmesinin demokratik bir toplumda gerekli olduğu,

Bunun yanı sıra personele TSK-NET E-posta Sistemi'nde (intranet) şifrelenmek suretiyle içeriğinin gizliliği sağlanmış e-postalar oluşturma imkânının verildiği, intranet dışında ise haberleşmenin gizliliğinin korunduğu ayrı iletişim olanaklarının sağlandığı, örneğin çalışanların görev yerlerinde bulunan telefonlar veya belirlenen yerlerde özel cep telefonlarını kullanmak suretiyle iletişim kurabildikleri, ayrıca personele internet üzerinden iletişim kurma imkânı tanıyan ve haberleşmenin içeriğinin izlenmediği kişisel e-posta kullanımı imkânının da verildiği dikkate alındığında başvurucunun kurumsal e-posta adresinden yaptığı yazışmaların denetlenmesinin orantısız olduğundan da söz edilemeyeceği,

Şeklinde değerlendirmeler yapılmış ve hak ihlali oluşmadığı yönünde karar verilmiştir.

Yukarıda detaylı olarak açıklanan bilgiler, Anayasa Mahkemesi kararı ve araştırma konumuz olan Bakanlığımız kurumsal e-posta sistemi üzerinden gönderilen ve alınan e-postaların belli bir süre arşivlenmesi işleminin hukuka uygunluğubirlikte değerlendirildiğinde,

Araştırma konusunu doğrudan düzenleyen bir yasa veya genel bir düzenleyici işlemin bulunmaması, e-posta kullanımının niteliği itibarıyla anayasamızda düzenlenerek güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden olan Özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü kapsamında bulunması ve bu konudaki hak ihlallerinin en üst yargı organı olarak Anayasal Yargının yetki alanında olması sebepleriyle, incelemelerimizin Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar esas alınarak yapılabildiği,

Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurulara ilişkin kararlarına yönelik olarak Müfettişliğimizce yapılan araştırmalarda; kurumsal e-posta kullanımına yönelik denetlemeler sonucunda tesis edilen idari işlemlerle özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün ihlal edildiği, iddialarının incelendiği dört kararın bulunduğu görüldüğü ve incelemelerin bu kararlar üzerinden yürütüldüğü,

Söz konusu kararlardan kronolojik olarak ilk sırada bulunanın Bülent POLAT isimli şahsın başvurusuna ilişkin olduğu, konuya ilişkin diğer üç kararda Bülent POLAT kararına atıfta bulunduğu, değerlendirmelerin de büyük ölçüde aynı şekilde yapıldığı, Müfettişliğimizce Raporda

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... Bakanlık Müfettişliği

tekrara yer verilmemesi amacıyla konu hakkında alıntı ve değerlendirmelerin Bülent POLAT kararı üzerinden yapıldığı,

Anayasa Mahkemesi kurumsal e-posta kullanımına yönelik denetlemeler sonucunda tesis edilen idari işlemlerle özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün ihlal edildiği, iddialarının incelendiği, istikrar kazanmış kararlarında;

Kurumsal e-postaların idare tarafından yedeklenerek denetlenebileceğini açıkça düzenleyen bir kanun hükmü bulunmamasına karşın, ilgili kanuni metinlerde yer alan kamu kurum kuruluşlarının istihbarata karşı koyma görevi dayanak alınarak düzenleyici işlemler yoluyla bu denetimin yapılabileceğini, bu denetimin kanuni dayanağı ve meşru amacı bulunduğunu kabul ederken, söz konusu denetime yönelik düzenleyici işlemlerde, muhatapları açısından iletilerin denetlenebileceğine ilişkin yeterli açıklıkta ve öngörülebilir hükümler içermesi, ulaşılabilir olması ve ilgililerine tebliğ edilmesi niteliklerini aradığı ve bu nitelikleri taşıyan düzenleyici işlemlerin varlığını yeterli bularak hak ihlali oluşmadığı yönünde karar verdiği anlaşılmış olup,

Sonuç olarak, Bakanlığımız kurumsal e-posta sistemi üzerinden gönderilen ve alınan e-postaların belli bir süre arşivlenmesi işlemlerinde, herhangi bir yasal sorunla karşılaşılması ve hukuka uygunluk sağlanabilmesi için öncelikle Bakanlığımız ilgili birimince Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen nitelikleri taşıyan düzenleyici işlemin hazırlanarak ilgililere tebliğinin sağlanması ve arşivleme işlemlerinin bu mevzuatta yeralan hususlara uygun olarak gerçekleştirilmesi gerektiği,

5. SONUÇ

Müsteşarlık Makamı'nın 20/03/2018 tarihli Derkenar Olurlarına konu Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün görüş talebi içeren 16/03/2018 tarihli 47414 sayılı yazılarında yeralan, Bakanlığımız e-posta sistemi üzerinde e-posta günlüğü özelliğinin aktif hale getirilip, bütün kullanıcılara gelen ve giden e-postaların belli bir süre e-posta günlüğü üzerinden arşivlenmesi işleminin hukuka uygun olup olmadığı hususu araştırılmış ve raporumuzun inceleme ve değerlendirme bölümünde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararı ve araştırma konumuz olan Bakanlığımız kurumsal e-posta sistemi üzerinden gönderilen ve alınan e-postaların belli bir süre arşivlenmesi işleminin hukuka uygunluğu birlikte değerlendirildiğinde,

Araştırma konusunu doğrudan düzenleyen bir yasa veya genel bir düzenleyici işlemin bulunmaması, e-posta kullanımının niteliği itibarıyla anayasamızda düzenlenerek güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden olan Özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü kapsamında bulunması ve bu konudaki hak ihlallerinin en üst yargı organı olarak Anayasal Yargının yetki alanında olması sebepleriyle, incelemelerimizin Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar esas alınarak yapılabildiği,

Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurulara ilişkin kararlarına yönelik olarak Müfettişliğimizce yapılan araştırmalarda; kurumsal e-posta kullanımına yönelik denetlemeler sonucunda tesis edilen idari işlemlerle özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün ihlal edildiği, iddialarının incelendiği dört kararın bulunduğu görüldüğü ve incelemelerin bu kararlar üzerinden yürütüldüğü,

Söz konusu kararlardan kronolojik olarak ilk sırada bulunanın Bülent POLAT isimli şahsın başvurusuna ilişkin olduğu, konuya ilişkin diğer üç kararda Bülent POLAT kararına atıfta bulunduğu, değerlendirmelerin de büyük ölçüde aynı şekilde yapıldığı, Müfettişliğimizce Raporda

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ..... **Bakanlık Müfettişliği**

tekrara yer verilmemesi amacıyla konu hakkında alıntı ve değerlendirmelerin Bülent POLAT kararı üzerinden yapıldığı,

Anayasa Mahkemesi kurumsal e-posta kullanımına yönelik denetlemeler sonucunda tesis edilen idari işlemlerle özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün ihlal edildiği, iddialarının incelendiği, istikrar kazanmış kararlarında;

Kurumsal e-postaların idare tarafından yedeklenerek denetlenebileceğini açıkça düzenleyen bir kanun hükmü bulunmamasına karşın, ilgili kanuni metinlerde yer alan kamu kurum kuruluşlarının istihbarata karşı koyma görevi dayanak alınarak düzenleyici işlemler yoluyla bu denetimin yapılabileceğini, bu denetimin kanuni dayanağı ve meşru amacı bulunduğunu kabul ederken, söz konusu denetime yönelik düzenleyici işlemlerde, muhatapları açısından iletilerin denetlenebileceğine ilişkin yeterli açıklıkta ve öngörülebilir hükümler içermesi, ulaşılabilir olması ve ilgililerine tebliğ edilmesi niteliklerini aradığı ve bu nitelikleri taşıyan düzenleyici işlemlerin varlığını yeterli bularak hak ihlali oluşmadığı yönünde karar verdiği anlaşılmış olup,

Sonuç olarak, Bakanlığımız kurumsal e-posta sistemi üzerinden gönderilen ve alınan e-postaların belli bir süre arşivlenmesi işlemlerinde, herhangi bir yasal sorunla karşılaşılmaması ve hukuka uygunluk sağlanılabilmesi için öncelikle Bakanlığımız ilgili birimince Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen nitelikleri taşıyan düzenleyici işlemin hazırlanarak ilgililere tebliğinin sağlanması ve arşivleme işlemlerinin bu mevzuatta yeralan hususlara uygun olarak gerçekleştirilmesi gerektiği,

Kanaat ve sonucuna varılmıştır.

Arz ederim. 26/06/2018

Celal ÖNAL
Başmüfettiş